

π ρ ο σ ω π ο γ ρ α φ ί α

Όπως κάθε έργο τέχνης, έτσι και η προσωπογραφία είναι προϊόν της εποχής της και μέσα από μία προσωπογραφία μπορούμε να αντλήσουμε πολλές πληροφορίες. Διαχρονικά στην ιστορία της τέχνης η προσωπογραφία (ατομική ή ομαδική) κατέχει μία σημαντική θέση. Οι λόγοι δημιουργίας μίας προσωπογραφίας ποικίλουν ανάλογα με την εποχή (περίοδο) που δημιουργήθηκε και τους σκοπούς που εξυπηρετούσε. Επίσης σημαντικό είναι και το τι ήθελε ο ίδιος ο καλλιτέχνης να πετύχει μέσα από τη δημιουργία μίας προσωπογραφίας, ποιοι ήταν δηλαδή οι προσωπικοί του στόχοι ως δημιουργού.

Γενικά, ένα πορτραίτο μπορεί να δημιουργήθηκε για δημόσιους ή θρησκευτικούς λόγους (πχ πορτραίτα αξιωματούχων του κράτους ή της εκκλησίας, πορτραίτα αγίων), για κοινωνικούς λόγους (πορτραίτα σημαντικών προσωπικοτήτων μίας κοινότητας) ή ακόμα για καθαρά προσωπικούς καλλιτεχνικούς λόγους του δημιουργού (από απλή παρατήρηση μέχρι πειραματισμούς στον τρόπο έκφρασης και δημιουργίας του καλλιτέχνη, πορτραίτα οικείων ή προσφιλών προσώπων).

Έτσι η σημασία και ο ρόλος της προσωπογραφίας πολλές φορές, πέρα από την παράσταση ή την αναπαράσταση μιας φυσικής ομοιότητας με τον εικονιζόμενο, μπορεί να παρουσιάζει και κοινωνικό, προσωπικό, πολιτικό ή θρησκευτικό ενδιαφέρον.

Με την ανακάλυψη της φωτογραφίας (αρχές 19^{ου} αι.), της νέας αυτής τεχνικής αποτύπωσης του ορατού, ανατρέπεται η πορεία της ζωγραφικής. Η φωτογραφία σέρησε από τη ζωγραφική έναν από τους κυριότερους λόγους ύπαρξής της, που ήταν η αναπαραστατική της ικανότητα. Ως εκ τούτου, η ζωγραφική έπρεπε να επαναπροσδιορίσει το ρόλο και τον σκοπό της ύπαρξής της. Για το λόγο αυτό, η αναπαράσταση μίας εξωτερικής πραγματικότητας δεν αποτελούσε πλέον το ζητούμενο για τους καλλιτέχνες. Θέματα και αντικειμενικές έννοιες όπως ομοιότητα, πιστότητα, ορατό, ρεαλιστικό αντικαταστήθηκαν ή συνύπηρχαν πλέον με καθαρά υποκειμενικά στοιχεία (εσωτερικότητα, ψυχισμός, πνευματικότητα). Έτσι, μία προσωπογραφία, εκτός από την παράσταση του εικονιζόμενου και του ορατού, μπορεί πλέον να μας αποκαλύψει και στοιχεία που άπτονται του νοητού και του πνευματικού.

Γενικά όμως, από τον τρόπο που ζωγράφισε ένας καλλιτέχνης μία προσωπογραφία (τεχνική, σχέδιο, υφή, χρώμα, χώρος), μπορούμε να μάθουμε για τις επιρροές που δέχτηκε ως δημιουργός, τις τάσεις στην τέχνη την εποχή του (κινήματα, στυλ κτλ) ακόμα και για το κοινωνικό, ιστορικό και φιλοσοφικό υπόβαθρο την περίοδο που έζησε και δημιούργησε. Επίσης, μπορούμε να αντλήσουμε πληροφορίες σχετικά με τη δομή της κοινωνίας, τα ήθη και τα έθιμα. Ρούχα, κομμώσεις, κοσμήματα και αντικείμενα μπορούν να μας κατατοπίσουν σχετικά με την κοινωνική δομή της εποχής ή ακόμα και για τις τάσεις της μόδας.